

Izlazi jedamput na mjesec.
Uredništvo i uprava: „SOČA“
Šibenik.
Rukopisi se ne vraćaju.
Anonimno u koš.

„SOČA“

Poštarina plaćena u gotovom.
Pojedini broj 1 Dinar. :-
Pretplata 12 Din. godišnje.
Oglasi po cijeniku.
Glavni urednik: LOVRO GUBERINA.

Glasilo organizacije jugoslavenskih nacionalista u Šibeniku.

God. 1.

Šibenik, 6 rujna 1922.

Br. 2.

Spomen Velikome Kralju.

U divovsku borbu naroda za minulog svjetskog rata ušao je i naš narod svom svojom ispolinskom snagom, njom je plivao u vrtlogu užasnog satiranja, njom se održao i pobijedio. Neobična veličina duha i njegova sila, dorasla veličini vremena i događaja, proistekla je iz narodne prošlosti kao pravi izraz i plod vjekovnoga stradanja, neprekidne borbe i vječne, neutažive žeđe za slobodom.

Čudna strancima i tuđinu, a nama tako razumljiva i naravna! Velik učinak, vetika i posljedica. Ogromna tragedija Kosova morala je silno da proširi srce da se u nj smjesti. A srce, koje je moglo da vjekovima nosi veliku i veličanstvenu bol, moglo je zacijelo da primi u se i tako veliku misao oslobođenja i ujedinjenja, i da je i izvede.

To se vidi osobito jasno i lijepo na prototipu našeg posljednjeg vremena, Kralju Osloboditelju. Kao što se ogleda Kosovo u Lazaru, tako naše oslobođenje i ujedinjenje u Petru Velikom. Još više: jer se u njemu ponovila čitava istorija naša. Stradanje od postanka dalo je u njemu strpljivoga Patnika i neumrlog Osvetnika. Na njemu, kao predstavniku narodne duše, završila je sudbina svojim izkušenjima i posljednju ponajgorču času podnijela na iskap arbanaskim alpama.

Naša borbenost iz vječne čežnje za slobodom, ima u istom Velikom Kralju svoga Borca, koji se cio život bježe za rod i slobodu i za pravdu božju na ovome svijetu. Sve najljepše boračke odlike skupljene su u Kralju najboljih boraca na svijetu.

Patnik i Borac je patnja nečuvjenih i borbi nevidjenih, dolazi do skoro nenaslucene pobjede, pobjede istorijske i zavjetne misli, do obnove sjaja svih naših kruna. On dovodi do uskrsa Lazara i Svačica, do uskrsa radosti trajne trojmenu bratu, trostruku slobodu.

Sudbina, koja je doslije izlivala na naše očeve najmučnije darove, naplatila je jednim radosnim poklonom sve pretrpljene muke.

Tako je najveći događaj u našoj povijesti, čas najteže tragedije i najsjajnije sreće, usko vezan uz lice, kao tijelo uz dušu, uz ličnost Kralja Patnika, Borca i Pobjedioca Osloboditelja, svog pravog nosioca.

Sitna vremena, koja dođoše iza velikih, i sitne brige i zanimanja, koja sada saokupljuju dušu većine naroda, neka ve vraćaju bar jednom u godini, o godišnjici Velikog Kralja, da razmišljajući o Njemu, bar za čas ispune dušom veličinom i ne zaborave na

Pred slikom Petra Velikoga zastanite u pobožnosti i ljubavi prema otadžbini i pijetetu prema Velikoj Žrtvi!

U III. zoni i u Zadru.

Nigdje na svijetu, pa ni u najdivljim predelima Afrike, gde čovek ne zna ni da je čovek, ne strada se toliko koliko u t. zv. trećoj zoni. Dok si pre nailazio na ljude sa malim tračkom nade, sada ih nalaziš gde baš očajavaju. Njihovo je očajanje najgore vrste, jer se ne mogu nadati ničemu, baš kao osuđenik koji gleda kako mu dižu vešala, da njima okaje svoj zločin. Ta sigurnost propasti, to je eto ono što opažamo kod svih naših i u trećoj zoni i u Zadru. Nemaju [usto nikoga, koji bi im dobio barem lijepu riječ, ta oni su u takovom stanju, da i kad bi se našao neko, koji bi im pričao o najljepšoj budućnosti, ne samo da mu ne bi poverovali, nego bi ga sa ironijom od sebe odbacili. Eto tako je tamo! Učitelji, sveštenici, trgovci, radnici i puk svi su takvi. Pa kakvo čudo kad su oni svačiji i ničiji. Treba li te suditi, sude ti dvojica, treba li ti pomoći, odmažu ti dvojica. Pitaš se čiji sam? . . . Ničiji . . . Naš te zapustio, tuđinac za te ne mari. Skapavaš i usudi se pritužiti, rugaju ti se, tuku li te, tražiš pravdu, zatvore te. Dakle šuti i trpi!

Bilo je u trećoj zoni i u vreme mira dosta siromaštva, ali su ljudi ipak s dana na dan namirivali svoje sitne potrebe. A danas? . . . Narod je tako osiromašio, da nema ni pare da kupi svojoj obitelji ni korice suha hljeba, nema ni rada, da bi što zaslužio. Osim malo švercera, koji će sutra da budu najveći patriote i narodni mučnici, i opet će prosti, ali pošten narod da strada, a u tome će im biti od velike pomoći i današnji naš režim, ako do evakuacije potraje. Režim ih je dobrim delom na

to i nagnao, režim im je postavio rusku pograničnu stražu, režim protežira kojekakve izmete i podržava ih. Eto, sve je to naš dobri i pošten narod doživio kao nagradu za sve moralne i materijalne patnje za vreme okupacije. Ni po jada što ti je tuđinac stao nogom za vrat, ali je žalosno, da mu naš nogu drži i još više pritiskava, da je ne bi brzo digao. Mnogi će se valjda čuditi ovakvom pisanju, ali tko nije na svoje oči vidio, zaista mu je teško i verovati. Ovakove su prilike u trećoj zoni, a u Zadru?

U Zadru još danas živi preko dvije hiljade našeg naroda, idealnih Jugoslavena, dvije hiljade goliša i kukavaca. To su oni, koji su u svoje doba došli u Zadar, da školuju svoju decu, to su udovice i jadni niži pensionirci, koje je sudba o Zadar vezala, to su sitni trgovčići i krčmarčići, koji su živeli sitnom trgovinom, to su bivši općinski metlari, fakini, nosači drva, opančari i slično! Eto, to je svet naš u Zadru! Dok je tu još bilo naših ljudi dobra srca, dok je tu bilo Narodno Veće, bilo je za njih utehe, kakve male potpore i blage reči, a sada? Sada su oni ničiji, nitko za njih ne pita, nitko se za njih ne stara.

Kad udovice i pensionirci prime kukavnu mirovinu, dovoljno im je da pet-šest dana proživu, a ostale dane gladuju najerniju glad. U mirno doba, u varošu zadrskom živelo je mnogo našeg sveta svojim napornim radom, a sada? Sada je taj svet ostao, ali rada nema, jer je u vlastitoj kući postao rob i tuđinac. Sada je bojkotovan, a ni otkuda pomoći. Mnogi će primjetiti, ali tu je naš konsulat. Jest, ali i on je tu da našima odmože. Pođeš li u Zadar, treba da platiš eda se natrag vratiš. Ustreba li kakova potvrda, da si Jugoslaven moraš da

platiš. I eto baš oni, koji bi morali pomoći najviše škode.

Zašto se konsulat ne pobrine, da zaviri u kuće naših državljana, da se uveri, kako su sve prodali i na goloj zemlji spavaju da se prehrane. Zar konsulat ne bi znao naći pomoći? Ili ovi nesretnici nijesu naši građani naša krv pa ne zaslužuju ni toliko obzira, da se snjima barem ljudski postupa? Zašto ih se ne razmesti po državi našoj, kako se je učinilo u svoje doba za one, koji su pobjegli pred mađarskim terorom? Zar se to moglo učiniti za nekoliko desetaka hiljada, a sada se ne može za dve hiljade? Je li se barem naš konsulat pobrinuo da sakupi samo imena naših državljana? Je li o ovoj bijedi i patnji izvestio i kad nadležne svoje oblasti i Ministarstvo Socijalne Skrbi?

Dobro bi zaista bilo da naša vlada dođe u susret ovim bijednicima. Neka na konsulat dodjulljudi, kojima će više na srcu ležati dobri broj naših državljana nego kojekakvi ljubavni prizori, pa se neće odlojalnih i dobrih građana, kakvi su bili bez razlike svi naši državljani u trećoj zoni i u Zadru načiniti najgore državne neprijatelje.

Omladino

Digni pesnicu ogorčenja!

Ne daj, da nam umiru naša braća!

Tamo je isto neoslobođena Jugoslavija, tamo je kraj koji vapi slobodu, tamo je naša krv!

Tražimo koli od vlade toli od celoga sveta, što je naše nek nam se da!

Nacionalna štampa ne oglušni na vapaj mališa Jugoslavena, koji su željni da dodju u okrilje naše mile domaje i da zagrlje neokaljani barjak bratske slave!

Dignimo glas i protestujmo.

A. G. D.

Mi i naš položaj. Trumbić - Pribičević.

Mi jugoslavenski nacijonaliste smo poslijeratni a imamo idealan cilj, i zato je naš rad težak. Ali je otvoren i čist; dizanje visoko nacijonalnog duha, jer ih ima, koji spavaju, jer ih ima, koji se od samcobrame, pa mrze i ne ču, da razumiju jugoslavenstva. Mi nijesmo teroriste; kao nacijonalno moralni, govorimo i pristupačni smo svima, koji nas ne vole, mrze i ne razumiju, svima nacijonalno demoralizovanima, jer znamo, da je to jedini način, kojim se mišti izopačenost, da je to jedini put, koji vodi u viši nacijonalni niveau, u naše shvaćanje, da smo živi jedino kao kulturni, bogati, moderno nacijonalni. Sređeni i vedri ne možemo biti teroriste, možemo biti samo borbeni; kao što je naš pokret buna energičnih, ne mlitavih, tako je naš borbeni stav izražaj naše mlade snage, na izazov degenerovanih, zločestih beznadnih. Mi tako uzimamo položaj izloženih, akcionih i naš se govor čuje: jer je Jugoslavija jedinstvena i cjelina, treba da ima i svoj jedinstveni život; život nacijonalni, život civilizacije, život materijalne i moralne snage.

Naše pouzdanje i vjera u snagu jugoslavenskog naroda, opravdat će naš rad, put i način. Današnje prilike zamijenit će se novim, mi nevjerojemo i manifestiramo veliku ideju.

Jer je potrebno, da se način rada udesi prema danas, osvjetlit ćemo i uočiti prilike i atmosferu okoline. Naš pogled je ovakav:

Kroz dim upaljenog strančarstva, i plemenskog trenja u kulminaciji, nasuprot nama stoje srpski i hrvatski separatiste, između stoji grupa stranaka mlitavih u jugoslavenstvu, crnih, crvenih i zelenih, iznad svijju počiva i tišti partizanski režim.

Čini se, da su rdavi režim, nesredene prilike itd. samo povod separatizmu kod nas. Dublje razloge treba tražiti u mentalitetima onih Srba, kojima su malovideći odavna injicirali ambicije za velikosrpsko, u mentalitetima onih Hrvata, kojima je kroz dugo robovanje bila ulijevana mržnja na sve što je srpsko, kojima je Starčević učvrstio tu mržnju i naučio ih na negativan rad.

Prema takvim iskvarenim, uskim i zlim ljudima, mi stojimo kao obnovitelji. Jer se jugoslavenstvo diglo iz krvi i patnje. nacionalni duhovi su preporođeni. Rad je pregaranje mržnje. Čuti se potreba prijaznosti u načinu, zbliženja, liječenja, obnove.

O onima, koji stoje između ovisi malo. Našim pogledom oni se u običnom duševnom stanju sredina; mlitavi, mlohavi u spavani bez akcionog nacijonalnog duha. Iz neupućenosti neshvaćanja, puni sitnih mržnja gledaju antipativom u nas u svaki naš rad, igraju uloge onih, koji omalovažavaju druge jer se ne pouzdavaju u se. Doimlje se kao oni, koji kolebaju, pa onda predbacivanjem i prezirom, traže isprika svojoj nutrini. Prema takovima naš način i rad ograničen je u primjerno i odgojno podizanje vjere u se, u ideju, u naciju.

Ako je režim rdav i nejugoslavenski, stojimo prema njemu najneprijateljskije, jer hoćemo ovoj državi dobro, ako je dobro, hoćemo bolje.

Stojimo dakle zasebno visoko i znažno.

Sigurni smo, da je sutra naše, vjerujemo u naše sutra, u našu sutrašnju novu jugoslavensku Generaciju.

L. G.

Istraživa i koliko je istine bilo u napadajima g. Trumbića na ministra Pribičevića, s kojim je dvije godine zajedno radio, a da se toga prije sjetio nije, teško bi bilo, ali jedna je stvar upadna, a to je, što je to iznešeno pred izbore, na splitskoj obali, a ne u skupštini, gdje je zato i mjesto bilo A g. Trumbić, imao je dužnost, ne samo pravo, da kroz ove četiri godine, kao ministar ili narodni zastupnik iznese i to u parlamentu ono što je iznio nekidan u Splitu, a kad to nije učinio, ogriješio se je svojih dužnosti. Nego pred izbore se odjednom sjetiti, porađa sumnju, da je to bila obična predizborna agitacija, u kojoj žali-bože i naši ponajbolji političari upadaju u greh pretjerivanja, a kadgod i podvaljivanja, držeći se Macchiavelia, da cilja opravdana sredstva.

Da Pribičević nije nikada pogrešio, i držati da on nije smrtnik, bila bi smiješna stvar, ali da je javni radnik koji je za državu dosta toga učinio, mora priznati i sam g. Trumbić, a da je u tom svom radu imao i pogrešaka priznavamo i mi, jer samo onaj koji radi podvrgnut je i greškama. Ali jednog čovjeka suditi, samo po njegovim negativnim stranama, a pozitivne prešutjeti, dovodi do zlobnog suđenja. A da se je tako sudilo g. Trumbiću nakon Rapalla, ne bi bio zastalno upao ovih dana u poznate ekscese. G. se Trumbić dobro sjeća, da je bilo tekom pregovora zgodnijih momenata za sporazum s Italijom, bilo je čak i časova, kada je Zadar bio ponudjen Jugoslaviji. I kad je Pašić htjeo, da se taj predlog primi, od Francuza i Engleza zagaranovan, on kao ministar vanjskih posala nije htjeo. I tako ne primajući taj predlog, bili smo dovedeni u Rapallo, gdje smo izgubili i ono, što nam se nudjalo. Da je to pogreška g. Trumbića mora nam sam priznati, da nije predvidio budućnost i da su time hiljade naših pali radi njegove krivnje u ropstvo, jasno je. I ne samo to, kad se radilo o Zadru i ono naših sela g. Trumbić je izjavio, da je u tom kraju većina talijanska i ako je plebisitom u rukama znao, da je tu 70% naših. On je dakle rekao jednu netačnost na našu štetu po kojoj smo bez borbe izgubili glavni grad Dalmacije s okolicom.

A ipak nitko mu nije predbacio navedeno, i svak ga je sudio po boljim stranama njegovim!

Nakon Rapalla bio je ministar Trumbić dočekan slavljem nevidjenim do onda u Splitu i u onoj masi, koja ga je ushićenjem pratila do kuće, bilo je na stotine begunaca, koji su izgubili bili užu domovinu; njih je opće dobro domovine, rad Trumbića u inozemstvo privuklo i prinukalo da zaborave i pogreške i jade svoje!

U tom duhu da se je nastavilo, mi smo željeli, ovaj drugi izabrani put vodi stramputicom.

Mi se nadamo i želimo da nas u buduće posjete i da nas nađu zadovoljnije vedrijim pogledom u budućnost, da ih uzmognemo obojicu i Pribičevića i Trumbića istovremeno u istoj povorci triumfalno nositi, biti će to dan mnogo ljepši i za nas i za njih i za cijelu našu — domovinu!

Nakon Splita g. ministar Pribičević posjetio je i Šibenik, gdje je i održao jedno predavanje. Lakim stilom i dubokom logikom razložio je svoje ciljeve. Na jednom

mjesiu datakao se i slobode mišljenja i rekao po prilici: „ja sam za jaku državnu vlast, a i zato sam da svaki gradjanin bude slobodan, ali ako bi se ta sloboda shvatala kao slabost državne vlasti, kad bi ta sloboda išla za tim, da sruši ovu državu, onda sam za to, da se pokaže gvozdena ruka.“ I mi velimo - Amen.

J. K.

NE ZABORAVITE!...

Na otoku smrti.

Između morskkih talasa, tko spomenik prirode, junacima palim, koči se — otok smrti. U noćnoj tišini govore, da se kosturi dižu i obalom hodaju. Nemirni u svom vječnom snu, bude se, kada tama sastre dan.

Hodaju, mira ne mogu naći, još bi jednom htjeli oživjeti, al besmrtni zorom opet lijegaju.

U te aveti svete, koje otokom smrti plaše, kosturi su naših divova, koji na Krku ostaviše svoj zadnji dah . . .

I mira ne mogu naći, jer do njih dopire glas nesloge naše, smrti naše . . . i tek onda, kad Srbin. bude Hrvat, a Hrvat Srbin; smirenja će naći!

J. K.

Sjene koje čekaju.

Noć - puna oblaka i vjetrova. Smije se Mjesec sa zapada na Kras, provirujući katkad kroz oblake.

Hridi bacaju duge, crne sjene. One priliče prikazama . . .

I čini se kô da se medju njima šuljaju aveti!

Vjetar plače! To je glas zemlje nad kojom ima oblaka, na koju se smije Mjesec sa zapada. I sjene su one nemirne . . . U plaču vjetrova čuju se uzdasi i vapaji . . .

Vjetar nariče. Tmaste oblačine valjaju se nad Krasom i sipaju tuču.

Gromovi udaraju u lipe . . . One gore, a na Mjesecu, sa zapada svedj titra ironički osmjeh „Nevjere“!

Vjetar ispovjeda patnički vapaj zemlje, koja gori, koja trpi . . .!

Sjene otaca nas mole! - One čekaju uslišenje molbe, izvršenje zavjeta, a Kras — Zoru, Sunce!

Nad Krasom je noć puna oblaka, tmastih oblaka. A sjene one nemirno lutanju i u krutoj boli pouzdano . . . čekaju!

M. Jadranski.

Svaki pravi Jugoslaven mora biti članom „Jadranske Straže“ i „Jugoslavenske Matice.“

Iz Jugoslavije.

Konstituiranje I. skupštine Or. Ju. Na. u Brodu na Savi.

Primamo iz Broda ovaj izvještaj:

Brod, 23. VIII. 1922.

Dne 20 t. mj. održana je ovdje konstituirajuća skupština Jug. Nac. Oml. Na skupštini je bilo prisutno oko sto osoba. G. Milan Gašparović pozdravlja prisutne i daje riječ delegatu oblasnog odbora u Beogradu g. Branku Vukobratoviću, aps. iur., koji u lijepom govoru, punom temperamenta i elana, izlaže cilj, zadaću i program Or. Ju. Na. Napada na šovenstvo sa srpske strane, koje je pod firmom velikosrpstva odiozno i pogibeljno po državu. Osudjuje najoštrije harangu izvjesne štampe protiv jedinstva i jugoslo-

venstva („Balkan“, „Videlo“, mitrovačka „Srbija“), jer to potkopava i ruši temelje naše jedinstvene države. Oštro napada Radica i njegovu izdajničku rabotu, pledira na unitarističku Jugoslaviju i unutarne čišćenje, koje je jedini izlaz iz sadanje teške situacije. Govor je potrajao oko jedan sat, a govornik je bio burno pozdravljen.

Prelazi se na drugu tačku dnevnoga reda, konstituiranje odbora. Jednoglasno se bira za predsjednika g. Milana Gašparovića, za podpredsjednika g. Luju Stančića, te odbor od devet članova. Uz burno odobravanje prima se predlog odbora, da se pošalje pozdrav „Pokretu“ u kojem se odobrava njegov cilj, rad i pisanje, te izraziti jugoslovenski smjer.

Predsjednik zaključuje skupštinu i uriče sastanak za 22. t. m., na kojem će delegat oblasnog odbora iz Zagreba referirati o radu, cilju, programu i zadaći Or. Ju. Na.

Sastanak dne 22. t. m. otvorio je predsjednik g. Milan Gašparović, koji jakim riječima u odužem govoru razlaže, kako se odavna čutila potreba jednog ovakog pokreta, koji će zatalasati široke mase i okupiti u jugoslovenske redove. Daje riječ delegatu oblasnog odbora g. Berislavu Angjelinoviću, koji opisuje početak Or. Ju. Na., razlaže program i buduću rad. Pozivlje u redove Or. Ju. Na. sve Jugoslovene pripadali ma kojoj partiji, koji su na čistu o jednoj stvari: *unitaristička država sasdana na jedinstvenog jugoslovenskog naroda*, a u detalje se Or. Ju. Na. ne upušta. Hoće li samouprave biti šire ili uže, hoće li biti stroži ili blaži centralizam, to je stvar političkih partija. Član svake partije dobro je došao i tada je podvrgnut disciplini organizacije.

Koliko se je do sada ekstremno istupalo, to je bilo samo nužna obrana i reakcija na teror. Jugoslovenstvo je terorizirano i potisnuto. Navadja slučaj Špilera, Crevara, slučajeva, gdje se je bojkotiralo, otpuštalo, i upropašćivalo Jugoslovene sa strane organizovanih Frankovaca.

Završava poklikom Kralju i Jugoslaviji. Burni „živio!“ Otvara se debata o budućem radu org. u Brodu, u kojoj učestvuje delegat, odbor i više članova. Skupštini je prisustvovalo oko 150 članova. Poslije zaključene skupštine pošli su skupštinarci na čelu sa odborom Or. Ju. Na. preko Broda pjevajući patriotske pjesme i maniretirajući kralju, vojsci i Jugoslaviji.

Uredništvu „Soče“ Šibenik.

Zagreb, 23. VIII. 1922.

Dragi družo Lovro!

Nemožeš zamisliti kako me obradovala vijest da si Ti pokrenuo omladinski list „Soču“ u Šibeniku, znajći koliko Te truda to stoji a da o financijskim prilikama i ne govorimo. Nemogu a da Ti se ne divim te istodobno obodrim na daljnji intenzivniji rad.

Visoko, visoko dižimo barjak nacionalnog i integralnog Jugoslovenstva, natopljen krvlju naših najboljih div-junaka, dižimo iz današnjeg blata simbol jedinstva i slobode tetošen na talasima plavog Jadrana da skorošnjim obavijemo siroticu Istru, Trst i Goricu. Čuvajmo ljubomorno uspomenu zarobljene nam braće ostavljenu nam u amanet od naših otaca, braće i rodjaka, na čijim su kostima sagrađeni temelji ove države. Kumanovo, Bregalnica, Kosmaj, Kajmakčalan, Čataldža, Dobrudža, Bečko Novo Mesto Bela-Kula to naše svetište sveta su to imena narodu našem, svijetu su to tačke istorije Srba, Hrvata i Slovenaca, koje će da rese anale istorije civilizovanog svijeta.

Svako je to mjesto dostojno Termopila, a pojedini naš osvjetnik dostojan džinovskog Leonide.

Kosti naših milijunskih mrtvaca zahtjevaju da se njihov grob ne profanira, zahtjevaju da se cijelina, radi koje su one razbacane kojekuda u tuzemstvu i inozemstvu gnjiju ne ruši. A tko je zato prvi pozvan da sa gordošću brani uspomenu tih naših svetinja nego omladina. Mi smo pozvani u prvom redu, jugoslavenska omladina Srba, Hrvata i Slovenaca da stupi na poprištu u gustim redovima u discipliniranim organizacijama kao jedan, iz kojih će da čuva uspomene i digne santuarij prahu naših mučenika na licu mjesta kamo mora svake godine slati na poklon svoje odaslanstvo.

Omladina nek poruči javno svima koji je mrze pa bilo s kojeg mu drago razloga, iz principa ili zbog tjesnogrudnog lokalnog ličnog *renomé-a*. Neka je proganjaju ako se ufaju, neka je omalovažuju to ništa ne mari, mi imamo svoj cilj, a tko nije uz nas taj je protiv nas, srednjeg puta nema, mi ne trpimo u našim redovima hermafrodita.

Neka drhću defetiste te izdajice, jer će skoro osetiti težinu naše mladenačke pesti, neka znadu te crne orlušine da su im se Beč, Rim i Pešta za viječnost sili u Beograd.

Ne čemo da uzmemo kormilo javnog mijenja privrednog i političkog života u naše mladenačke ruke, naše će uho biti napeto a oči budne nad svim onim koji naokolo sa tendencioznim vestima gledaju da ugrožavaju normalni razvitak našeg konsolidovanja šireći lažne i ipokritne vijesti o državi u kojoj se tove i grnu grdne pare. Dok ti dotepenci bljuju na nju dotle se nitko ne nalazi da im začepi njušku da im zubi u grlo pođu, njih zakon štiti? Oni se bune u ovoj državi, koju nijesu nikad snijevali a kamo da bi ju voljeli.

Mi ne trpimo sredovječnog gospodstva na kojem je osnovan i koji uzdržava talijanski tažizam, u čijim se redovima nalazi ološ i izmet talijanskog društva. Mi sa talijanskim banditima nemamo ništa srodnoga kako nam se sa nekih izvjesnih strana prebacuje; u našim se omladinskim redovima nalazi kao cvijet liljan čista jugoslavenska inteligencija Srba, Hrvata i Slovenaca, idejalno višu vrijednost ima naš pojedinac nego njihov D'Annunzio, to čedo da srži korumpiranog talijanskog bojarstva, za čiji je imetak stavio na raspolaganje fašističke horde.

O Italia grande nei tempi passati
Sopravviveresti da lungo la Tua eppopea
Cos'hai oggi!? L'istoria... i polverosi avanzi
Tuo Ercolano, Taro, Capitolio e Pompea.
GRÜNBAUM.

Zdravo!

GRÜNBAUM RADOSLAV
član Or. Ju. Na. u Zagreb.

Atentator Juhasz uapšen.

„Beogradski Dnevnik“ javlja da su njemačke vlasti u Dortmundu uapsile nekog Aleksijevića čiji se izgled potpuno podudara opisu atentatora na našeg kralja. Naša će vlada zatražiti smesta njegovo izručenje i pod jakom pratnjom biti dopremljen u Beograd na vagu pravde.

Novi listovi.

Sa prvim septembra počeo je u Beogradu izlaziti dnevni nezavisni list „Preporod“, koji će obuhvaćati 8 strana te će biti informativan a po progsamu državotvoran, a specijalno bavit će se nacionalnim pitanjima, obraćajući pažnju na opće ekonomske i kullurne prilike u našoj zemlji. Adresa: Uredništvo i administracija „Preporoda“, Knez Mihajlova 3, telefon 15-24 (Beograd).

— „Novi Pokret“. U Vukovaru počinje izlaziti novi list pod gornjim naslovom.

— „Jugoslavija“ naslov je listu kojeg pokreće bratska Or. Ju. Na. u Osijeku. List je isključivo nacionalan i bit će branik protiv tamošnjeg anacionalnog rada separatista.

ŠIRITE „SOČU“!

Sokolstvo.

„Sokolski Vesnik“ zagrebačke župe br. 7 izašao je, koji je jedan od najzobilniji svojom sadržinom. U samom broju nalazi se u tančine kritički prikaz sleta zagrebačke župe. a medju inim odlikuje se specijalnim pregledom rada Jugoslavenskog Sokolstva, te se svakom daje prilike da upozna rad Sokolstva. Vjesnik preporučamo našim čitaocima. Uprava i uredništvo: Zagreb, Nova Ves br. 23. Cjena listu godišnje 15 dinara pa se mogu dobiti svi do sada izašli brojevi.

Odlazak šibenskog Sokola za Ljubljano. Prigodom svesokolskog sleta u Ljubljano, otputovaše oko 200 vježbača i članova šibenske župe. Naša je sokolska povorka krenula od sokolane praćena šibenskom glazbom i mnoštvom građanstva. Parobrod koji je dolazio iz Splita, bijaše pozdravljen od velike mase čekaoca burnim pozdravima. Splitska sokolska fanfara i ercegnovska glazba udarale su razne narodne koračnice, na što je odsvirala šibenska glazba, sokolsku koračnicu. Ercegnovska glazba isticala se majstorskom tehničkom vještinom i bezprikornom disciplinom, te nam je pružila umjetni izvanredni užitak. Sastanak je bio isto tako srdačan kao i doček.

Dolazak českih sokolova. Na povratku sa Ljubljanskog sleta poduzeše oko 800 českih sokolova jednu turneju kroz našu kraljevinu i dođoše parobrodom u naš grad. Bili su dočekani glazbom i paljenjem mužara a mnoštvo građanstva prirediše im burne ovacije, na što odzdraviše braća česi burnim u Nazdar.

Slavenstvo.

Kongres slavenskih studenata u Pragu.

U mjesecu decembru ove godine obdržavati će se u Pragu kongres studenata Slavena i to inicijativom praškog centralnog saveza studenata. Priredjivalački odbor zaključio je da se na ovaj kongres pozovu i studenti iz Rusije.

Književnost i umetnost.

† **Jaka Štoka.** Dne 15. pr. mj. umro je u Trstu veliki slovenski rodoljub pisac i knjižar Jaka Štoka. Njegova smrt duboko je dojmila naš narod u Trstu i Primorju, jer je pok. Štoka bio neumorni radnik koji na polju nacionalizma, toli na polju kulture, gdje je uvijek spreman bio ne žaleći svoga truda. Utemeljio je i vodio brojna pjevačka dramska društva, a napose se zadužio Tršćanskom dramskom društvu, kojemu je bio glavna potpora u najkritičnijim časovima. Kao pisac pokojnik je napisao također nekoliko omiljelih narodnih komada. Njegova najpoznatija dela jesu „Moć uniforme“, „Anarhista“, „Ne zovi vraga“ i „Tri ptice“ koje se i danas rado igraju na pučkim pozornicama. Prije rata otvorio je u

Trstu prvu valjanu slovensku knjižaru, i u svojoj nakladi izdao je više novijih slovenskih literalnih i znanstvenih djela.]

Neka Ti bude trajna spomen med narodom!

Proslava 350-godišnjice smrti Petra Hektorovića. Dne 20. pr. mj. navršilo se 350 godina od smrti pjesnika i vlastelina Petra Hektorovića iz Starog grada na Hvaru. Starogradjani otkriše mu spomenploču na njegovom „Tvrđalju“ koju bješe sagradio protiv Turaka.

Narodna biblioteka u Beogradu. Za vreme sloma Srbije i okupacije bila je Narodna Biblioteka u Beogradu prenešena najvećim djelom u Sofiju. Posle oslobođenja nadjene su knjige još u sanducima i povraćene natrag. Izgubljene su samo neke zbirke rukopisa i neko-iko knjiga. Sve je ostalo povraćeno. Narodna Biblioteka smještena je sada u vlastitoj zgradi, no kako je mali kredit i malo personala ima izgleda, da će za dve godine biti sređena i otvorena za rad. Narodna biblioteka ima danas 300.000 knjiga, 1195 starih rukopisa, 2500 pisama, 300 inkunabula i kolekciju srpskih novina prvih godina do danas.

Novo Meštrovićevo djelo. U Splitu je izloženo novo djelo našeg kipara Ivana Meštrovića, a to je bista uglednog splitskog lečnika Dr. Račića. Meštrović je u znak poštovanja poklonio Dr. Račiću.

VOJ. ILIĆ MLADI

Malim potomcima velikoga Rima.

Od kud ta zveka mačem, ko nam to mir potresa
Našto taj gromski poklik Cezarskih bataljona;
Taj besomučni vihor varvarskog divljeg besa
Iz otadžbine slavnog Virgila i Katona?
Zgasivši čast i pravo, prezrevši glas nebeski,
Romulov puk se diže k'o okeanska plima,
I u ludilu mržnje ponosa preti, besni
Od Pize do Palerma, od Mletoka do Rima

O gordi bersaljeri vitezi naših dana,
Bije viteštvo rimsko sumljivi lovor kiti
Ne skvrnjavajte s topom herojsko tlo Balkana,
Balkan će znajte nekad grobnica vaša biti,
Pamtite l' ono doba, kada ste u punoj sili,
S Baratjerom slavnim pošli pobjedničkom vikom!

Al nazad? Sa puno srama, svoj rimski barjak svili!
Pred kim? Pred abesinskim hegusom Mene-likom!

Znate li pohod onaj piratski ne herojski
Na Tripolis i slavne Dardanele;
Kad vas je bolni Mujo izlemo tako svojski,
Da se od silnog „smeha“ Evropa tresla cela?
Pamtite l' trenut, kada ste izgubili glave?
O, vi tirani malih, dželatli svih vremena!
Kada ste e paničnome begstvu od Soče sve do Piave

Padali, pod gvozdenom pesnicom Mahenzena?
Koliko ludih žrtvi u krvi, muci, znoju?
Pa kamo pokajanja, iskustva? — nigdje znaka
O Italijo, snuđen ja ti čitam puvest tvoju
I vidim nešto sjaja i mnogo, mnogo — mraka!
Lamarten, Hugo, Šekspir, — isti neke veličine,

Usleteli su na krilima Bogom dana,
I tvoj D' Anuncio takodjer leti u visine
Al na žalost uvek krilima monoplana

Dok drugi sa visina, grleć zvučnu liru,
Lepote večne pruža, baca ljudskom rodu;

A D' Anuncio baca bombe i pesme na papiru,
Bila je svaka strofa atentat na slobodu.

On je prestavnik želja, koje u zločin vode,
Makiaveli drugi u literarnoj formi;
Genije mamuzama! Jedinствен „lord slobode“
U pukovničkoj zlatnoj ardit*koj unitormi!

O Italijo zemljo nekada na visini,
Što imaš danas? Prošlost — ostatke u prašini
Tvoj Herkulamum, Ferum, Kupisel i Pompeju!
Ti se sad otkrivaš stranicama sa sviju strana,
Tumačiš posvednevno uvek za dobre novce;
Ti zemljo Bruta, nekad kolevko velikama
Ti danas radjaš samo sarafé i trgovce

Al zalud ruku pružaš s' knutom u njoj spremnom,
Srbstvo ti dragovoljno ni stope neće dati;
Mi smo jedinstven narod na celom žaru zemnom
Koga ne može niko ni kupiti ni predati!

Mi najamnički nikom taljige nismo vukli,
Deca slobode svete, takmaci slavne Sparte!
Iz trešnjavog smo topa vezire nekad tukli
I izazvali glasno divljenje Bonaparte!

Znate li Zele-kulu? Heroji tu su pali!
Njeno ograsje sveto polito triput vinom!
Kleknite, pa ih molite: „Praštajte! Nismo znali“
I kliknite im: „Slava!“ s velikim Lamartinom!

Gledajte Kumanovo, iz koga svetlost lije,
U Bregalnicu slavnu, grobnicu gnusnog brata,
Tamo je skovan onaj divovski tég Srbije,
Što je pretego najzad na vazi svetskog rata!

Na Kosmaj, Cer i Rudnik, kud silni zlotvor krete,
S' ugarskim besom o naša grunu vrata;
Tamo je duh Bajarda vodio naše čete,
Tamo je mali David srušio Golijata!

Znate li Kajmak-Čalan gdje smo u gnjevu plahom,
Zgrabivši točak rata u muške ruke zdrave
Okrenuli ga snažno, titanskim jednim mahom
U obratnome pravcu — u pravcu večne slave!

Mislite li da nam je snage već u krvi nestalo?
Uz nas će, čim ustreba i mrtvi naši stati!
Po našem vencu slave malo ste nas znali,
Po našoj ruci još bolje ćete nas poznati!

Teška je staza naša, al' poći ćemo smelo,
Buktinjom pouzdanja svetle nam naši pre' ci;
Ne bude l' Božja bolja da dokončamo delo,
Ostavivši zavet, amanet našoj deci:

„Deco, ostanite verna majčinome srpskom mleku,
Mislite stalno, uvek dok god vam srce bije
Na okovani Zadar, Istru, Šibenik, Reku,
Tamo je dužnost vaša! Tamo je čast Srbijel!“

Okolo šibenskih tvrđava.

Visoki gosti. U petak 1. IX. posjetio je naš grad g. ministar prosvijete Svetozar Pribičević u društvu sa našim sugradjaninom g. ministrom vjera Dr. Ivom Krsteljem. Prije podne bile su razne deputacije kod gg. ministara, a na večer svečani banket u areni Hotel Kosova na kojem je bilo preko 200 uzvanika.

Sutra dan rano krenuše gg. ministri iz našeg grada.

Istog dana došao je zemljoradnički poslanik g. Vralović, koji je održao pouzdani sastanak, i sliedećeg jutra krenuo je za Vodice.

Jug. bojna mornarica, sastojeći se iz minonosaca: *Galeb, Kobac, Gavrana, Orao, Sokol* i *Jastreb*, a koja je pod zapovjedništvom broskog linijskog kapetana g. Milana Milenkovića došla je u srijedu poslije podne u našu luku, koja je pozdravljena mnoštvom

naroda kao i pucanjem mužara. Red i uzor što opazimo na brodovima dovoljan nam je znak sa kojim smerom i nadom naša mlada mornarica napreduje. U počast mornarice priredila je opštinska glazba koncert na ribarnici, gdje je bila usidrena naša mornarica. Vredno je spomenuti, da se je medju gg. oficirima našao kao mladi časnik kapetan II klase g. Bačić, poznati vodja mornarske pobune u veljači 1918. Mornarica je proslijedila put prema Bakru.

Svečanost Praznika žrtve. 6. VIII. 1922. bila je javna zabava Or. Ju. Na. u Šibeniku: Akoprem se nailazilo na mnogo poteškoća, ipak je zabava uspjela, kako je bilo najavljeno. Arena Hotel Kosova, koja je bila sva u zelenilu i u narodnim zastavama; odzvalo se je mnoštvo naroda, koji je dao oduska svome nacionalnom oduševljenju kao i svesti.

Zabavu otvorila je g. djeca Nevenka Vujasinović sa prekrasnim prologom kojeg je završila bacanjem cvjeća, niknuta na polju borbe. Iza toga uslijedile su druge točke i saljivi komadi. Srčka zabave bila je živa slika, prestavljajuć još neoslobođenu braću, koju pomorska i kopnena vojska oslobađa, uz sviranje narodne himne, a mnoštvo je dalo oduska ogorčenju nad zarobljenima. Poslije Zabave uslijedila je intimna večera na kojoj su bili samo članovi i vojska.

Čudnovate pojave. Još su u uspomeni svjetski božićni događaji, kada je talijanski ratni brod otvorio mitraljezku vatru na goloruku pučanst o Šibenika i ponašanje talijanskog konsula tom prigodom. Sasvim tim, i prolazeći preko žalosnog stanja između naše države i one preko mora; zaboravljajući muke onog djela našeg naroda, koji će u ropstvu da se uništi, jedan se državni činovnik usudio, da preko osjećaja naroda, koji njega hrani, prezirno pređe. I taj činovnik, po imenu Milić Eugen, sklapa s talijanskim konsulem tako daleko prijateljstvo, da dnevno od istog prima talijanske novine na čitanje. I dok tim čudnovatim putem dolazi do talijanskih novina, on se ne zeca, da pred trojicom uglednih građana kaže za jugoslavenske, da se njima otire

Htjeli bi upitati g. Ministra saobraćaja, dali je njemu poznato to anacionalno i prostačko ponašanje šefa šibenske željezničke stanice i dali mu je poznato, da je isti bio javno od jednog građanina, prokušanog patriota, iskuškan radi uvrede poštenja, i da je zato bio i sudbeno kažnjen i dali mu je poznato, da isti gospodin običava vrijeđati najprostijim riječima svoje podčinjene? Još bi imali upitati g. Ministra dali mu je poznato, da je isti tužen sudu, za pokušaj teške jelesne osjede, i ako mu je sve to poznato, dali kani povesti najstrožu istragu, njega kazniti, a građanstvo i njegove podčinjene osloboditi tog čudnovatog čovjeka.

Jug. akad. klub u Šibeniku priređuje u petak, dne 8. sep. u areni „Kosova“ veliku zabavu večer, na kojoj će se među ostalim izvadati Nusićev; „Detto“, Kotzebue-ova: „Dva smušenjaka“, razni kupleti, majstor ešhoslovačke teške atletike, velika lutrija, saljiva posta itd. Ulaznica Din. 5. Tko želi da im se rezervira stol, može to učiniti uz posebnu taksu od Din. 10 u dućanu g. Babića. Početak u 8 sati.

Članovima i cijenj. preplatnicima našeg lista javjamo, da prvi broj lista nismo mogli poslati s razloga što je bio sav razgrabljen, a slog odmah uništen, te molimo da se gornje uvaži. Pošto su se javili preplatnici više nego što smo mislili, list ovog puta tiskat će se u dvostrukoj prijašnjoj količini.

Uredništvo i administracija lista „Soča“ nalazi se na Obali kraj mula povrh restoranta „Slavija“.

U fond „Soče“ darovane da počaste uspomenu blagopokojnoga Tome Bogdana: gg. Iljadica Vice Rapo, Laurić i drug., Jurisić Nikola i Ivo Tarle, po Din. 10; kao i gosp. Rudolf Dominis u počast uspomena blagopokojnog Melka Rajević isto 10 Din. Uprava darovateljima najsrdačnije zahvaljuje.

Javna zahvala. Prigodom zabave Or. Ju. Na. u Šibeniku čast nam je da se ovim putem zahvalimo susretljivosti: Upravi Jugoslavenske Matice, vlasnicima Hotel Kosova, gosp. Gustavu Červaru, g. djecama: Vujasinović, Biskupović, Marković, Tarle, i Babac kao i cijelom cenj. općinstvu grada i okolice Šibenika, koji su sa svojim prisustvom izišli u susret time dokumentirajući visoku svijest.

Otvor školske godine 1922-23 počeo će dne 16. IX., a redovito predavanje 21. IX.

Mladenci. Na 26 kolovoza vjenčali su se gospodjica Marija Čaleta i gosp. Angjel Matačić. Bilo sretno! Čestitamo!

Izdavatelj: Org. Jugosl. Nacionalista u Šibeniku
Odgovorni urednik: ANGJELKO G. DUJMOVIĆ
Tisak: grafičnog zavoda E. Vitaliani-a - Šibenik.